

POSTANOWIENIE

Dnia 10 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

w sprawie **T.L. (poprzednio M.W.)**

o wznowienie postępowania,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 10 grudnia 2025 r.

zażalenia skazanego

na zarządzenie sędziego Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2025 r., V KO

175/25, o odmowie przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania sporządzonego

osobiście przez skazanego jako niedopuszczalnego z mocy ustawy,

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k.

postanowił

utrzymać w mocy zaskarżone zarządzenie.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 22 września 2025 r. skazany T.L. (poprzednio M.W.) zwrócił się do Sądu Najwyższego z sygnalizacją wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postępowaniu wykonawczym zakończonym postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 26 kwietnia 2023 r., sygn. akt II AKzw 389/23, którym to orzeczeniem zmieniono postanowienie Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 24 marca 2023 r., sygn. akt III Kow 227/23/wz i odmówiono skazanemu M.W. (obecnie T.L.) warunkowego

przedterminowego zwolnienia z odbycia reszty orzeczonych wobec niego kar 25 lat pozbawienia wolności i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Zarządzeniem sędziego Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2025 r., V KO 175/25, na podstawie art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 545 § 1 k.p.k. i art. 429 § 1 k.p.k. w zw. z art. 24 § 1 k.k.w., odmówiono przyjęcia wniosku T.L. o wznowienie postępowania jako niedopuszczalnego z mocy ustawy.

Zarządzenie to zaskarżył skazany. We wniesionym zażaleniu zakwestionował oparcie się przez Sąd Najwyższy o przepis art. 540 § 1 k.p.k., a pominięcie treści art. 542 § 1 i 3 k.p.k. Wskazał, że podstawą faktyczną jego wniosku o wznowienie było wydanie przez Sąd Apelacyjny w Łodzi postanowienia w składzie nienależycie obsadzonym, bowiem z udziałem sędziego powołanego na urząd sędziego tego Sądu na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3), natomiast uzasadniając podstawę prawną swojego środka odwoławczego powołał się na orzecznictwo: Sądu Najwyższego, tj. uchwałę połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20, OSNK z 2020 r., z. 2, poz. 7 – uwaga SN) i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21 oraz organów międzynarodowych – wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 23 listopada 2023 r., *Wałęsa przeciwko Polsce* (skarga nr 50849/21) i wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 4 września 2025 r., C-225/22.

W konkluzji wniósł o rozpoznanie jego zażalenia przez Sąd Najwyższy w składzie 3 sędziów, uchylenie zaskarżonego zarządzenia, wznowienie postępowania i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Łodzi albo przekazanie sprawy do innego sądu równorzędnego w innej apelacji z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Przed przystąpieniem do merytorycznej oceny zażalenia konieczne jest, z uwagi na wnioski skarżącego, wskazanie powodu rozpoznania środka odwoławczego przez Sąd Najwyższy w składzie jednego sędziego a nie jak to postulował skazany w składzie 3 sędziów. Taki sposób procedowania wynika

wprost z przepisu art. 530 § 3 k.p.k., który stosuje się odpowiednio w postępowaniu o wznowienie postępowania – zob. art. 545 § 1 k.p.k. Zgodnie z tą regulacją, na zarządzenie, o którym mowa w art. 530 § 2 k.p.k. (o odmowie przyjęcia kasacji, a w postępowaniu wznowieniowym – o odmowie przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania) zażalenie przysługuje do Sądu Najwyższego, a Sąd ten zażalenie rozpoznaje jednoosobowo – art. 530 § 3 zd. drugie k.p.k. Od zasady tej ustawa nie przewiduje żadnych wyjątków.

Natomiast odnosząc się do argumentacji skarżącego zawartej w uzasadnieniu środka odwoławczego stwierdzić należy, że jest ona całkowicie chybiona.

Skazany powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego oraz Trybunałów w Strasburgu i Luksemburgu, które zresztą Sąd Najwyższy w tym składzie również akceptuje, zupełnie pomija przyczynę wydania w niniejszej sprawie zarządzenia o odmowie przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania. Powodem tej decyzji procesowej, co w sposób jednoznaczny wynika z podstawy prawnej zarządzenia i jego pisemnych motywów, było bowiem stwierdzenie, że wniosek o wznowienie postępowania zakończony postanowieniem o odmowie udzielenia warunkowego przedterminowego zwolnienia jest niedopuszczalny z mocy ustawy.

Nie ulega przy tym wątpliwości, że rozpoznanie każdego wniosku o wznowienie postępowania, w tym również zawierającego sygnalizację potrzeby orzekania przez sąd wznowieniowy z urzędu (art. 542 § 3 k.p.k.), musi poprzedzać badanie dopuszczalności takiego wniosku (sygnalizacji) – art. 545 § 1 k.p.k. w zw. ze stosowanymi odpowiednio przepisami art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 *in fine* k.p.k., gdyż wyłącznie wniosek (sygnalizacja) dopuszczalny podlega merytorycznej ocenie.

W świetle art. 540 k.p.k. wznowienie dotyczy tylko "postępowania sądowego zakończony prawomocnym orzeczeniem". Wszelkie zatem podstawy wznowieniowe, w tym także i ta określona w art. 542 § 3 k.p.k. – na co trafnie zwrócono uwagę w zaskarżonym zarządzeniu – dotyczą tylko takiego postępowania. Stanowi je zaś postępowanie w przedmiocie procesu, a więc dotyczące odpowiedzialności karnej określonej osoby, w tym i dopuszczalności procedowania w tej materii. Od tej reguły istnieją wszelako wyjątki. Sąd Najwyższy

wielokrotnie dopuszczał wznowienie postępowania także i do innych kategorii orzeczeń. Wskazywał chociażby na dopuszczalność wznowienia postępowania prowadzonego na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (t.j.: Dz. U. z 2024 r., poz. 442) i to zarówno postępowania o stwierdzenie nieważności orzeczenia, jak również postępowania o przyznanie odszkodowania i zadośćuczynienia, prowadzonego na podstawie tej ustawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 września 2003 r., III KO 26/03; z dnia 7 grudnia 2004 r., III KO 17/04), czy też postępowania w przedmiocie odpowiedzialności Skarbu Państwa za niesłuszne skazanie lub pozbawienie wolności przez zatrzymanie, czy tymczasowe aresztowanie, postępowania lustracyjnego prowadzonego w oparciu o ustawę z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi (Dz. U. z 1999 r. Nr 42, poz. 428) – zob. postanowienie Sądu Najwyższego: z dnia 21 kwietnia 2005 r., II KO 59/04, OSNKW 2005, nr 5-6, poz. 56), a wreszcie postępowania zakończonego postanowieniem o oddaleniu wniosku o wznowienie postępowania lub postanowieniem o oddaleniu kasacji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2023 r., II KO 73/22).

W doktrynie od dawna podkreśla się także możliwość wznowienia postępowania również w odniesieniu do postępowań ubocznych, a więc co do innego niż zasadniczy nurt procesu, ale co najwyżej takich, które mają autonomiczny charakter względem tego nurtu, a więc nie są z nim związane (M. Biłtyj, M. Murzynowski: Wznowienie postępowania karnego w PRL w świetle prawa i praktyki, Warszawa 1980 r., s. 59 - 60). Taki charakter ma postępowanie wykonawcze, z tym, że wznowienie postępowania w postępowaniu wykonawczym jest dopuszczalne tylko w zakresie przekraczającym możliwości zmiany postanowień na podstawie art. 24 § 1 k.k.w. Przepis ten przewiduje szczególny tryb kontroli i wzruszenia orzeczeń wydanych na podstawie przepisów kodeksu karnego wykonawczego, ograniczony jednak do badania wyłącznie okoliczności faktycznych, nowych lub nieznanymi sądomi w chwili orzekania. Nie może więc służyć do korygowania błędów prawnych, co oznacza, że wznowienie postępowania w odniesieniu do postępowania wykonawczego może nastąpić tylko w wypadkach,

których dotyczy art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k., art. 540 § 2 i 3 k.p.k., jak również na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 marca 1996 r., III KRN OSNKW 1996, z. 5-6, poz. 26; z dnia 14 grudnia 2004 r., IV KO 35/04; z dnia 15 kwietnia 2010 r., III KO 23/10; K. Postulski, Glosa do postanowienia SN z dnia 5 lutego 2003 r., V KK 241/02, PS 2004, nr. 2, s.159), nie zaś na podstawie art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k.

Oczywiste jest przy tym - z racji przytoczonej już treści art. 540 § 1 k.p.k. - że ograniczeniem możliwości wznowienia postępowania toczącego się w ramach postępowania wykonawczego jest wymóg, aby dotyczyło ono orzeczenia kończącego to postępowanie sądowe. Takim będzie to, które definitywnie zamyka rozpoznanie danej kwestii i przez to mające cechy trwałości. W orzecznictwie i w piśmiennictwie podkreśla się, iż na gruncie postępowania wykonawczego orzeczeniem (postanowieniem) kończącym postępowanie jest takie, które powoduje trwałe przekształcenie sposobu lub trybu wykonywania kary lub innego środka (por. Z. Doda, Rewizja nadzwyczajna w polskim procesie karnym, Warszawa 1972, s. 132 - 133; W. Grzeszczak, Kasacja w prawie karnym, Warszawa 1996, s. 23, A. Herzog, Glosa do postanowienia SN z dnia 16 września 2008 r., sygn. IV KO 108/08, Pr. i Pr., 2009, nr 5, s.174; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 maja 2004 r., V KK 64/04; z dnia 3 września 2015 r., V KO 43/15; z dnia 6 września 2018 r., III KO 76/18).

O ile więc, co zasadnie podkreślono w zaskarżonym zarządzeniu, możliwe jest wznowienie postępowania zakończonych udzieleniem warunkowego przedterminowego zwolnienia oraz odwołaniem warunkowego zwolnienia, gdyż postanowienia w tym przedmiocie są orzeczeniami kończącymi postępowanie sądowe w rozumieniu art. 540 § 1 k.p.k. (również w świetle przesłanek z art. 542 § 3 k.p.k.), bowiem trwale przekształcają sposób i tryb wykonania kary, o tyle postanowienie o odmowie udzielenia warunkowego przedterminowego zwolnienia takiego atrybut „orzeczenia kończącego postępowanie” nie posiada, a to z uwagi na treść art. 161 § 3 i 4 k.k.w.

Tej, trafnie wskazanej w zarządzeniu podstawy prawnej wydanej decyzji procesowej, autor zażalenia w swoim środku odwoławczym nie podważył.

Z tych względów orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[WB]

[a.t]